

DESPRE OPERA INEDITĂ A FOLCLORISTULUI RĂDULESCU-CODIN. (MONOGRAFIA FOSTULUI JUDEȚ MUSCEL)

MARIN M. BRANISTE

1. **Generalități despre opera tipărită a lui C o d i n.** Se știe că bogata și rodnică sa activitate, desfășurată — direct și practic — pe de o parte la catedră, iar pe de alta — dincolo de pragul școlii — pe tărîmul mișcării culturale de esență poporanistă inițiată de Spiru H a r e t (1851—1912), al cărui nume această mișcare îl și poartă¹, distinsul învățător și revizor școlar Constantin Rădulescu Codin (1875—1926) din Priboieni — Argeș² și-a împletit-o fericit, cu cea literară.

Mai multe la număr decît cei 51 de ani cît i-a fost dat să înșire pe firul vieții, scrierile sale³, în afară de manuale didactice și lucrări închi-

¹ Cea dintîi mare acțiune culturală de masă și cooperatistă a învățătorimii române în mediul sătesc. În sprijinul acestei mișcări, Codin a editat și un periodic: „Prietenul nostru. Revistă pentru popor”.

² Pe vremea lui Codin, comuna Priboieni făcea parte din fostul județ Muscel.

³ Principalele sale publicații sînt — înregistrate cronologic — următoarele:

I. *Din Muscel. Cîntece poporane*, vol. I, București, 1896 (Biblioteca internațională, nr. 6). Cu o prefață de George Coșbuc.

II. *Cîntece și descîntece*, în „*Materiaturl folcloristice*”, editate de Ministerul Instrucțiunii, 1900.

III. *O seamă de cuvinte din Muscel*, ed. I, Cîmpulung, 1901. Cu o introducere de dr. Gustav Weigand.

IV. *Sărbătorile poporului, cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele. Culegere din părțile Muscelului*, București, 1901 (Academia Română. Din viața poporului român, VII).

V. *Monografia comunei Priboieni — Muscel, după programul Ministerului de interne*, Cîmpulung, 1904 (Biblioteca Muscelului).

VI. *Teatru sătesc. Școala și oștirea. Jurămintele strîmbe. Doctorul de plasă și logofătul Călin*, Cîmpulung, 1904 (Biblioteca Muscelului). În colaborare cu C. Popescu și Șt. Tuțescu.

VII. *Dăjiți, snoave și povești*, Craiova (1904). În colaborare cu Șt. Tuțescu.

VIII. *Comorile poporului. Literatură, obiceiuri și credințe*, Cîmpulung, 1906.

IX. *Cuvîntări pentru popor, după programa oficială a Cercurilor Culturale*.

X. *Rotul animalelor în basmele românilor*. Premiată și tipărită, în 1908, de Societatea pentru protecția animalelor.

XI. *Legende, tradiții și amintiri istorice adunate din Oltenia și din Muscel*, București, 1910 (Academia Română. Din viața poporului român, X).

XII. *Cîntece voinicești și ostășești alese din colecțiile culese de d-nii: Rădulescu-Codin, Șt. Tuțescu și S. T. Kirițeanu*, București, 1910, (Colecția Soc. „Steaua”, nr. 21).

XIII. *Prietenul nostru. Revistă pentru popor*, Cîmpulung, 1911—1916; 1923—1926.

XIV. *Pentru înținerie. Povești, cîntece și sfaturi alese*, Cîmpulung, 1912 (Biblioteca societății culturale și de ajutor „Sf. Spiridon” din comuna Priboieni, județul Muscel, nr. 1).

XV. *Ingerul românului. Povești și legende din popor*, București, 1913 (Academia Română. Din viața poporului român, XVII).

XVI. *Făt-Frumos. Povești*, București, 1914 (Biblioteca pentru toți, nr. 861).

XVII. *Vine roata la știrbînd. Povești, snoave și legende*, București, 1914 (Biblioteca pentru toți).

XVIII. *Chemarea noastră. Constatări, îndrumări, dorințe pentru toți bunii români, și, în deosebi, pentru slujbașii, luminătorii și fruntașii satelor*, Cîmpulung, 1916 (Biblioteca Muscelului, nr. 1).

XIX. *Ghiță Bondoc. Schițe și povești*, 1916 (Biblioteca „Căminul” nr. 19).

XX. *Chira Chiralina. Cîntece bătrînești*. Cu ilustrații de N. Patraulea, București, 1916..

nate promovării culturii de masă, reprezintă — în marea lor majoritate — interesante culegeri folclorice, care l-au situat pe autor în rindul marilor folcloriști români — cu care, de altfel, a și colaborat — ca : Simion Florea Marian (1847—1907), Tudor Pamfile (1883—1921), Teodor Burada (1839—1923), Iuliu Zanne (1885—1924), Teodor Bălășel (1869—1941), Artur Gorovei (1864—1951) etc. În plus, el ne-a lăsat și interesante monografiile istorico-etnografice asupra citorva localități precum și în legătură cu fostul județ Muscel.

2. „Monografia fostului județ Muscel“ — una dintre operele inedite ale lui Codin. Cunoscută și apreciată, atît la vremea apariției ei, cît și în zilele noastre⁴, opera tipărită a marelui folclorist nu cuprinde însă tot produsul întinșelor sale osteneți. Astfel, pe lângă principala sa

XXI. *Scoalele din județul Muscel în timpul războiului și ocupațiunii 1916—17 și 1917—18. Dare de seamă și unele propuneri.* Cîmpulung, 1918.

XXII. *Cîntece din război zise de făcînd și fete între 1914—1919.* Cîmpulung, 1919. Vol. II, ed. II, Cîmpulung, 1925.

XXIII. *Gazeta țăranilor din Muscel, Pitești, 1920—1921.*

XXIV. Ghilencea, Ioan S., Teatru sătesc. *La datorie, Amintiri din vremea războiului.* Cu o scrisoare a domnului C. Rădulescu-Codin, Cîmpulung, 1921.

XXV. *Geografia județului Muscel și a României pentru clasa a II-a primară, urbană și divizia a II-a rurală, anul I și al II-lea, Cîmpulung, 1921.* În colaborare cu I. S. Ghilencea. Alte două ediții, tot la Cîmpulung, în 1925 și 1926, aceasta din urmă cu îndreptări de I. S. Ghilencea și Const. Gh. Bondoc.

XXVI. *Comuna Corbi din Muscel și locuitorii săi... Cu harta comunei și... figuri în text și vederi din Corbi... Pitești, 1921.* În josul paginii 112, Codin a scris — cu creion roșu — lămurirea : „În continuare, la tip. Vlădescu, Cîmpulung“. Exemplarul înregistrat la Biblioteca Academiei R.S.R. la cota II 546499.

XXVII. *Muscelul nostru. I. Comuna Corbi și locuitorii săi. Istoric și legende. Intindere, populațiune. Portul, cîntece, obiceiuri. Situația economică. Administrația și justiția. Starea morală, culturală și socială. Corbenii în timpul războiului.* Cîmpulung, 1922.

XXVIII. *Muscelul nostru. Lămuriri asupra rostului și cuprinsului monografiilor județului și a celor 63 de comune. Cu hărți, vederi, figuri și arți populare.* Cîmpulung, 1922.

XXIX. *Datoriile de astăzi. Din cuvîntărirea ținută cu prilejul deschiderii conferințelor corpului didactic din Muscel, în 1922.*

XXX. *Drașlavalele. Trecutul comunei (istoric, legende, acte vechi). Descrierea fizică. Intindere și populațiune. Situația economică, etnografie. Administrația și justiția. Starea morală, culturală și socială. Regiunea „Drașlavalele“ (luptele din 1916). Orfelinatul. Cu numeroase vederi, hărți, facișmile și figuri în text.* Cîmpulung, 1923.

XXXI. În colaborare cu preot I. Răuțescu. *Din trecutul nostru. Legende, tradiții și amintiri istorice.* București, 1923 (Cartea Românească).

XXXII. *Pentru educația națională. Cuvîntare la ziua eroilor. Pomenirea celor 170 viteji din Prboieni — Muscel răpuși în războiul pentru întregirea României.* Cîmpulung, 1924 (Biblioteca Cîmbinului cultural „Sf. Spiridon“, nr. 2).

XXXIII. *Carte de citire pentru divizia II-a rurală și clasa II-a urbană, Pitești, Editura Fundației culturale, 1924.* În colaborare cu A. Batist, Victor Protopopescu și I. N. Pîrvelescu. Alte două ediții la Cîmpulung, în 1925 și 1926.

XXXIV. *Cîmpulungul Muscelului istoric și legendar. Privire asupra trecutului.* Cu hărți, figuri și numeroase vederi, însoțit de Căluza vizitatorului celor mai de seamă locuri și monumente istorice din oraș și din împrejurimi, Cîmpulung Muscel, 1925.

XXXV. *Cojocul lui Sărdclid. Povești alese din culegerile mele.* București, 1925 (Casa Scoalelor. Biblioteca pentru popor). O a doua ediție, București, 1929.

XXXVI. *Carte de citire pentru clasa a III-a primară, Cîmpulung-Muscel, 1926.* În colaborare cu A. Batist, Victor Protopopescu și I. N. Pîrvelescu.

XXXVII. *Manual de aritmetică și geometrie pentru clasa a V-a primară, Cîmpulung, 1926.* În colaborare cu Const. Gh. Bondoc.

XXXVIII. *Cal de Smeu, Leu-paraleu și alte povești, legende, pilde, snoave din popor.* București, 1926 (Biblioteca Universală, nr. 132—134).

XXXIX. *Nevasta leneșă și alte povești, legende, pilde, snoave din popor.* București, 1926 (Biblioteca Universală, nr. 135—137).

XL. *Cuvîntări populare.* Pentru conferințarii cercurilor culturale ale preoților și învățătorilor, Ediția a II-a, București/f.a.

XLI. *Cuvîntări populare pentru conferințarii cercurilor culturale ale preoților și învățătorilor.* Lucrare premiată de Academia Română, Ed. III, București, 1927.

XLII. *Literatură, tradiții și obiceiuri din Corbi-Muscelului.* Cu note istorice, 24 arți, 162 figuri în text și unele vederi din Corbi, București, 1929 (Academia Română. Din viața poporului român, XXXIX).

XLIII. *Comorile poporului. Literatură, obiceiuri și credințe.* București, 1930.

XLIV. *Povești.* Ediție îngrijită și prefată de Virgiliu Ene, București, 1957.

O listă bibliografică selectivă a operelor folcloristului C. Rădulescu-Codin — folosită și de noi — prezintă profesorul Dan Simonescu în studiul : „*Folcloristul C. Rădulescu-Codin (1875—1926)*“, în *Revista de folclor*, anul II, nr. 4, București, 1957, p. 116—119. Vezi și I. Cruceană, Rădulescu-Codin, în revista „*Argeș*“, anul VI, nr. 12 (dec. 1971).

⁴ Bibliografie referitoare la C. Rădulescu-Codin vezi la Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 119—120.

Colecție folclorică⁵, a mai rămas, de asemenea, inedită și „*Monografia județului Muscel*“, lucrare asupra căreia încercăm să aruncăm puțină lumină, prin rîndurile de față.

Timp de 18 ani — din 1908 pînă în 1926 — a zăbovit Codin asupra acestei opere așternută pe 1708 coli, mereu îmbunătățindu-i și sporindu-i cuprinsul, cu ajutorul atît al izvoarelor și lucrărilor auxiliare cît și al materialelor procurate de harnici colaboratori din rîndurile învățătorimii.

3. „*Muscelul nostru*“⁶ — prefață a „*Monografiei județului Muscel*“ Editarea vastei lucrări era condiționată însă nu numai de depășirea dificultății de a da formă definitivă unui material bogat, variat și susceptibil de creștere pe fiecare moment, dar mai ales de găsirea fondurilor trebuitoare. Pe acestea din urmă neavîndu-le personal, și vreun mult dorit Mecena — dispus a tipări pe contul său, și dintr-o dată, întreaga lucrare — întîrziînd să apară la orizont, Codin s-a gîndit la posibilitatea editării ei treptat, sub forma unor monografii separate ale comunelor cuprinse în monografie, pe cheltuiala unor exponenți solvabili ai acestora. Un bun început, în acest sens, îl făcuse deja, pentru comuna Corbi, Nicolae Păun, care, în amintirea părintelui său, originar de acolo, îi oferise fondurile trebuitoare pentru editarea monografiei acelei comune⁷.

Pentru informarea și captarea, în continuare, a unor asemenea rivniți sprijinitori, autorul s-a gîndit să dea la lumină un prospect cu date informative asupra rostului și conținutului Monografiei în general și asupra materialului pe care-l avea la îndemînă pentru fiecare comună. „*Muscelul nostru*“⁸ este tocmai întruparea acestui gînd și scop.

Din nefericire, apelul făcut sub această — e drept, ingenioasă — formă, a rămas fără urmare. Sprijinitorii scontăți neavîndu-se cu nici un preț, Codin a mai extras și publicat aparte, tot cu mijloace proprii, materialul privind Dragoslavele⁹ și Cîmpulungul Muscelului¹⁰. Restul Monografiei a rămas în manuscris.

Cu vremea, „*Muscelul nostru*“ — deși nu conținea decît numai „*lămuriri asupra rostului și cuprinsului monografiei și a celor 63 de*

⁵ *Materiale folclorice culese din sate și din alte colecții tipărite*, 18 foi („Cuprinsul“) + 948 foi, primele nenumerate. Manuscris în folio, autograful lui Codin. Biblioteca Institutului de folclor, București, ms. 140, I; *Cîntece bătrînești istorice alese din culegerile* lui C. Rădulescu-Codin, 2 foi (lămurirea din sept. 1926 a lui Const. Gh. Bondoc, învățător din Priboieni și „Cuprinsul“) + 51 foi. Manuscris în folio, autograful lui Codin. Biblioteca Institutului de folclor, București, ms. 140, II. După Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 117.

⁶ *Muscelul nostru. Lămuriri asupra rostului și cuprinsului monografiei județului și a celor 63 de comune*. Cu hărți, vederi, figuri și arii populare, Cîmpulung, 1922.

⁷ *Comuna Corbi din Muscel și locuitori săi... Cu harta comunei și... figuri în text și vederi din Corbi...*, Pitești, 1921.

⁸ *Idem, Muscelul nostru. Lămuriri asupra rostului și cuprinsului monografiei județului și a celor 63 comune*. Cu hărți, vederi, figuri și arii populare, Cîmpulung, 1922.

⁹ C. Rădulescu-Codin și preot I. Răuțescu, *Dragoslavele. Trecutul comunei (istoric, legende, acte vechi). Descrierea fizică. Întindere și populațiune. Situația economică, etnografie. Administrația și justiția. Starea morală, culturală și socială. Regiunea „Dragoslavele“ (Luptele din 1916). Orfelinatul*. Cu numeroase vederi, hărți, facsimile și figuri în text. Cîmpulung, 1923.

¹⁰ *Cîmpulungul Muscelului istoric și legendar. Privire asupra trecutului*. Cu hărți, figuri și numeroase vederi, însoțit de Călăuza vizitatorului celor mai de seamă locuri și monumente istorice din oraș și din împrejurimi. Cîmpulung-Muscel, 1925.

comune", cum se precizează chiar în subtitlul său — a început — se pare — a fi luat drept Monografia însăși¹¹; înțelegere demobilizatoare ce trebuie înlăturată, deoarece închide calea spre cunoașterea unei lucrări valoroase, care completează atît aureola autorului cît și informația cercetătorului și a cititorului în genere.

4. Cuprinsul „*Monografiei județului Muscel*“ este, în linii generale, cel schițat în „*Muscelul nostru*“. Codin dă, mai întîi, generalități despre fostul județ: numire, marcă, istorie, împărțire administrativă, suprafață, populație, limite geografice, orografie, hidrografie, situație economică, administrație, justiție, stare morală, culturală și socială etc. Fiecare capitol are subdiviziuni menite să înfățișeze cît mai amănunțit felurilele compartimente ale vieții desfășurate în această parte de țară, în trecut și în vremea autorului.

După ce — pe 227 de coli — isprăvește această parte introductivă despre județ, autorul intră în miezul subiectului, luînd la rînd plășile componente: Dimbovița, Argeșul, Rîuri, Rîu Doamnei, Golești și Podgoria. Pentru fiecare plasă face cîte o introducere, asemănătoare — ca plan și probleme — celei întocmită pentru județ. Înăuntrul fiecărei plăși, se ocupă de comunele alcătuitoare, privindu-le aproximativ din următoarele puncte de vedere: *istoric* (acte vechi, zapise, ocolnițe, sineturi, monumente, legende etc.), *fizic* (munți, dealuri, ape, climă etc., de cele mai multe ori însoțite de harta respectivă), *administrativ* (întindere, sate alcătuitoare, populație, imigrări și emigrări și efectele lor etc.), *economic* (aria cea mai pe larg investigată: cercetează dacă locuitorii sînt sau nu moșneni, dacă sînt în devălmășie, consemnează prețul de vînzare al pămîntului, venitul brut la hectar, informează din ce sînt construite casele, trece în revistă agricultura, grădînăria, pomicultura și viticultura, silvicultura și animalele pădurii, fînețele, creșterea vitelor, apicultura, creșterea gîndacilor de mătase, înregistrează lacurile, bălțile și riurile cu pește, izvoarele cu apă minerală; ocupîndu-se de industrie, la subramura extractivă se ocupă de carierele de piatră, de minele de aur, de funiculare — unde este cazul — iar din rîndul celorlalte activități amintește: fabricile din comună, morile, ferăstraiele, rîjnițele, pivele, dîrstele, felurite industrii casnice și meseriile practicate de săteni; indică mijloacele de transport și căile de comunicație și întreținerea lor prin zile de prestație cu brațele ori cu vitele; descrie cărăușia; enumeră: comerțanții, tîrgurile și bilciurile, pe care le caracterizează drept „expoziții țărănești“, mărfurile ce se vînd în aceste piețe comerciale periodice: lapte, unt, brînză, fructe, olane, articole de căruțarie, olărie, șită, donițe, poame etc.; analizează portul și traiul sătenilor: hrana lor, rentabilitatea gospodăriilor țărănești, brutăriile din comune, mijloacele de recreație și distracție ale populației sătești: hori, jocuri, obiceiuri bătrînești și alte manifestări artistice, instituțiile de întrajutorare: băncile populare, federalele etc.); *jurisdicțional* (localurile de primărie, păstrarea arhivei, ispașa, gloabele, jandarmeria, judecătoriile comunale și cele „de ocoale“, „juriile de împăciuire“ etc.); *cultural și moral-social* (bisericile și schiturile, cu istoricul lor, cruci, pisani și pietre de morminte, cimitire etc.; dă numărul școlilor din sat, face un istoric al lor, înfățișează starea în care se găsesc localurile de învățămînt, materialul didactic de care dispun, populația școlară și compoziția ei, proporția analfabeților, numărul și situația cantinelor școlare, loturile școlilor, muzeele școlare, numărul celor plecați din

¹¹ Cf. Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 117—118.

sat, pentru completarea studiilor ; înregistrează starea sanitară a populației, bolile — endemice și epidemice — mai frecvente și mijloacele publice de apărare a sănătății, în mediul rural ; consemnează, pe comuni, eroii căzuți în războaiele din 1877, 1913 și 1916—1917 și monumentele ce li s-au ridicat ; determină nivelul conștiinței patriotice a locuitorilor satelor prin intermediul tablourilor cu teme patriotice păstrate în casă și al participării la înfăptuiri de interes general, etc.).

5. Valoarea „*Monografiei județului Muscel*“. E vorba — precum s-a putut vedea sumar — de o lucrare de proporții vaste și menită să cuprindă cât mai complet starea de acum o jumătate de veac a culturii materiale și spirituale a celor 63 de comune din fostul județ Muscel, o monografie cu bogate, variate și prețioase aspecte și date.

Fără să fie scutită de lipsuri — scuzabile într-o lucrare atât de dificilă și întinsă — inedita „*Monografie a județului Muscel*“ are totuși o mare valoare. Astfel, din pricina anilor care au trecut peste ea, a devenit ea însăși, în întregime, un document oglinditor al situației de acum o jumătate de veac și mai bine a comunelor studiate. Cite aspecte și realități nu s-au schimbat de atunci și pînă acum ! Clișeele lor ar fi dispărut, fără puțință de recuperare, dacă n-ar fi fost prinse în *Monografia* așternută pe cele 1 708 coli cit însumează manuscrisul ei. În cuprinsul *Monografiei* sînt încorporate, apoi, multe documente ale căror originale s-au pierdut și care, deci, nu ne mai sînt accesibile azi decît prin intermediul acestei lucrări. Găsim în ea, bunăoară, multe din documentele adunate de arhivistul și arheologul Dumitru Băjan din Rucăr. E adevărat că unele din acestea, date la tipar prin 1908, i-au fost publicate — cu greu și tîrziu, tocmai în 1925 — într-o broșură de 91 pagini, fără titlu, pe care cei ce au folosit-o și citat-o au intitulat-o : „*Documente cîmpulungene*“ ; numărul de exemplare scoase a fost însă așa de mic, încît, în afară de vreo 2—3 particulari, nimeni n-o are, nici măcar vreo bibliotecă din țară ¹², documentele în discuție rămîind astfel — practic — tot inaccesibile. În schimb, *Monografia județului Muscel* le oferă. Pe acestea și încă multe materiale documentare tot ale lui Băjan, pe care el le încredințase tipografiei Gh. N. Vlădescu din Cîmpulung Muscel, pentru tipărire, ca să se prăpădească în timpul invaziei germane din 1916, nu însă înainte de a le fi văzut și prins Codin în această lucrare. Într-un cuvînt, *Monografia județului Muscel* e o sursă pentru cunoașterea izvoarelor istorice deținute de Băjan, dar pierdute în împrejurările arătate. Bogăția materialului documentar al *Monografiei* mai este sporită de asemenea și prin citarea sau chiar redarea în întregime a unor hrisoave din colecțiile altor particulari, cărora Codin le dă numele, precum și prin copii de acte izolate pe care le-a împrumutat pentru folosire și pe care apoi le-a restituit, nu fără să amintească însă în manuscris numele posesorilor, lăsînd, prin aceasta, posibilitatea căutării și eventual a regăsirii originalelor.

Cele pe scurt arătate despre inedita *Monografie a județului Muscel*, îndreptățesc încheierea că, tipărită — destin fericit pe care sîntem informați că-l va avea și marea sa Colecție folclorică ¹³ — ar fi, alături de cele-

¹² Ioachim Crăciun, Dumitru I. Băjan, *Documente cîmpulungene*, în Anuarul Institutului de istorie națională al Universității din Cluj, III (1924—1925), Cluj, 1926, p. 735—750.

¹³ După cîte știm, această onorabilă sarcină și-au asumat-o Dan Simonescu și Serb.

alte lucrări ale lui Codin, un plus de binemeritat omagiu pentru marele folclorist și, în același timp, un bogat izvor documentar pentru cunoașterea trecutului unui minunat și prestigios colț de țară.

L'OEUVRE INÉDITE DE RĂDULESCU-CODIN. LA MONOGRAPHIE DU DÉPARTEMENT DE MUSCEL

R é s u m é

Rădulescu-Codin, maître d'école et instituteur très distingué, à part son activité scolaire, a développé aussi une vaste activité culturelle, qui dépassait beaucoup ses obligations strictement professionnelles et qui a servi davantage la culture du peuple. De plus, il a eu aussi de riches et fécondes préoccupations littéraires.

Dans ce dernier domaine, outre les manuels scolaires et les livres de vulgarisation de la culture, il a collectionné aussi un grand nombre de produits folkloriques et a fait les monographies de quelques localités et celle du département de Muscel.

Malheureusement, la plus grande partie de son activité dans le domaine de la monographie est restée inconnue, à savoir „*La Monographie du département de Muscel*“. A cause de sa mort prématurée à 51 ans, il n'a pas réussi qu'à faire imprimer un très court prospectus de cet ouvrage et les lecteurs et les chercheurs mêmes de son oeuvre y pourraient rester avec la fausse impression que celui-là constitue toute la monographie qu'il avait réalisée.

En réalité, sa vaste „*Monographie du département de Muscel*“ est restée inédite. Elle est très intéressante par la richesse et la diversité des informations géographiques, démographiques, économiques, culturelles, sociales, etc. qu'elle renferme, en montrant la situation de ce département, tant dans le passé éloigné qu'au commencement de notre siècle. De plus, elle est fondée sur beaucoup de documents, d'actes particuliers qui, dans la plupart des cas ne sont plus trouvaibles que grâce à cette monographie.

Voilà pourquoi, toujours comme il a été possible de publier ses recueils folkloriques, il serait désirable de faire toutes les diligences pour faire paraître aussi cette monographie si intéressante de l'ancien département de Muscel.

Societatea de științe istorice
Filiala Pitești

Primită în redacție la 15 octombrie 1976

¹⁴ După cite sîntem informați, *Monografia județului Muscel* — manuscris în folio, autograful lui Codin, 4 foi nenumerotate („*Tabla de materii*“ și „*Lucrări consultate*“) + 1708 foi — va fi îndrumată de familie către Biblioteca Academiei R.S.R., unde amatorii o vor avea la îndemînă.